VIIKONVAIHDE

SIMONKADULLA

Ruokaturva joutuu hitaasti

Paljon puhuttu tavoite nälänhädän puolittamisesta maailmassa on toteutunut paremmin kuin yleisesti ajatellaan. 20 valtiota on onnistunut puolittamaan nälkää näkevien kansalaistensa määrän suhteellisen osuuden 1990-luvun alun jälkeen eli etuajassa. Aikaa nimittäin on vuoteen 2015.

Vielä paremmin on edetty 18 maassa, joissa nälkäisten todellinen määräkin on puolitettu.

Jotain asioita on tehty oikein, kun tähän on päästy väestön samaan aikaan lisäännyttyä.

Afrikka jatkaa nälkäkuopassa

Nälkäisiä on 870 miljoonaa, eli joka kahdeksas ihminen kärsii aliravitsemuksesta. Kaksi vuosikymmentä sitten heitä oli yli miljardi, noin joka kuudes pallon asukas.

Maaseudun ja slummien köyhät näyttävät silti juuttuneen huonompaan asemaan. Talouskasvu tuo harvassa maassa pötyä heidän pöytäänsä.

Varsinkin suurissa nousevissa talouksissa Kiinassa ja Brasiliassa on harjoitettu systemaattista politiikkaa, minkä ansiosta köyhyys on vähentynyt. Nälkää nähdään silti myös kehittyvissä ja vauraissa maissa.

Surullista on, että useampi kuin kaksi maailman kolmesta nälkäisestä asuu maaseudulla – siis siellä, missä pitäisi olla mahdollisuus ruokkia itsensä ja perheensä.

Afrikka ei ole päässyt Aasian ja Latinalaisen Amerikan tapaan köyhyyskuopasta: vain kaksi sen maista on onnistunut puolittamaan nälkäisten määrän. Nälkäisten suhteellisen osuuden pudottaneita on kahdeksan, joten kankkulan kaivon pohjalla ei olla kaikkialla.

Ruoka-apua tarvitsee nyt 34 maata; niistä neljä viidestä (27) on Afrikassa.

Lihavuus, yhteinen ilomme

Nälän rinnalle myös kehitysmaihin on tullut uusi ilmiö: kansalaisten ylipaino. Hampurilaisketjujen ruoka on samalla tavalla muotia ja tavoiteltavaa kuin se on ollut meillä, ja kaupan ketjuista löytyy monia tuttuja bulkkituotteita.

Myös kehitysmaissa maaseudulle on levinnyt ihanne vaaleista jauhoista – riisistä, maissista ja vehnästä – ruokavalion perustana. Samalla omat, terveellisemmät täysjyväviljat tai juurekset jäävät syrjään, tuttua sekin.

Vaikka kaloreita saadaankin periaatteessa tarpeeksi, jopa liikaa, ihmiset voivat kärsiä puutoksista. Lisäksi kakkostyypin diabetes muuttuu kansantaudiksi. Niin köyhät kuin rikkaat ovat siis tasavertaisia.

Hyvät, pahat suurviljelmät

Monissa raporteissa on hoettu, että kasvavan maailman väestön ruokkiminen vaatii satsauksia perheviljelmien kehittämiseen ja kestävään ruuantuotantoon. Tarvitaan esimerkiksi kyläpankkeja ja mikroluottoja, joilla pienviljelijät voivat kehittää pelloilleen kastelua ja kompostointia sekä hankkia siemeniä.

Samaan aikaan viiden viime vuoden aikana Afrikasta on myyty Ranskan kokoinen plantti ulkomaisille sijoittajille ruuan ja biopolttoaineiden tuotantoon.

Vaikka jättiviljelmät tuovat työtä ja toimeentuloa, ne eivät välttämättä juuri edistä paikallista ruuan omavaraisuutta. Päinvastoin: niillä tuotettu ruoka päätyy vientiin. Siksi esimerkiksi Tansania päätti viime vuoden lopulla rajoittaa sijoittajien maanvuokrausta.

Pahimmillaan väestön häädöt kodeistaan hajottavat perheitä ja yhteisöjä, kun väkeä virtaa suurkaupunkien slummeihin.

Niihin pakkaa jo muutenkin parempaa huomista etsiviä nuoria. Toivo kääntyy herkästi levottomaksi turhautumiseksi. Syntyy sosiaalisia ongelmia, jopa poliittisia ruutitynnyreitä.

Nälkää Niilin vilja-aitassa

Egypti on tästä hyvä esimerkki, vaikka ulkomaisia suuryrityksiä suosiva maapolitiikka ei ollutkaan Mubarakin hallinnon räikeimpiä eriarvoisuuksia. Työn, rahan, jopa ruuan pitkään jatkunut puute suurkaupungeissa on sen sijaan toiminut tyytymättömyyden moottorina.

Kun ensimmäinen demokraattisesti valittu hallitus ei saanut maan taloutta uudelleen käyntiin, vahva oma elintarviketuotanto on taantunut ja ruokamarkkinoiden normaali toiminta estynyt. Se pahentaa ongelmien kierrettä.

Afrikan runsaimman virran eli Niilin varrella, vilja- ja vihannesaitassa, eletään sisällissodan partaalla.

KAIJALEENA RUNSTEN

VIIKON VÄRSSY

Viimeinen valssi
jurttimaan tuoksun kantaa
pehmeä utu
saisinpa hengittää sen
yhdessä toisen kanssa

JUHA AALTOILA

MT 50 VUOTTA SITTEN – LA 17.8.

Rikkaruohoja tavallista vähemmän

Rikkaruohojen torjuntakausi muodostui tänä vuonna poikkeuksellisen edulliseksi. Sateet eivät olleet esteenä ruiskutuksille kuten edellisenä vuonna. Ruiskutettu peltoala lisääntyi jälleen, mutta ei niin paljon kuin ”valtakunnallisen rikkaruohosodan” puitteissa oli odotettu. Tosin rikkaruohoruiskujen kysyntä jatkui keväällä ja alkukesästä erittäin vilkkaana, mutta tultua ajankohtaisiksi monet viljelijät – etenkin pahimmilla pouta-alueilla – luopuivat ruiskutuksista todettuaan, ettei siemenrikkaruohoja tänä vuonna ilmaantunut peltoihin niin runsaasti kuin tavallisesti, kertoo toht. Jaakko Mukula Maatalouden tutkimuskeskuksesta. Torjunta-aineiden myyntilukujen perusteella laskettuna ruiskutettu viljapeltoala oli tänä vuonna 310 000 ha eli 29 % viljanviljelyalasta oltuaan viime vuonna 300 000 ha (28 %).

KARI SALONEN

Rauno Virtanen viettää neljättä vuotta uudistilallaan. Kesä on kulunut postinjakajana, sepän töissä ja omaa pihaa rakentaen. ”Vaikka teen kohtuupitkiä päiviä, se tuntuu hyvältä.”

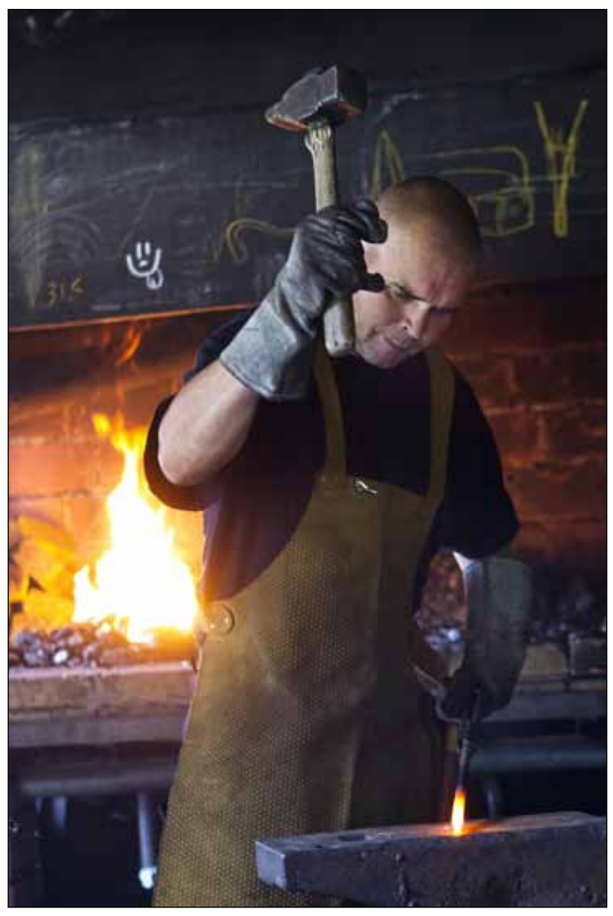

Rauno Virtanen takoo rautaa Jocke Stjernvallin pajalla Sysmässä. Syksyksi on kertynyt lupaava määrä tilauksia.

Maan alla on betoniantura, sen päällä luonnonkiviperustus, jonka päällä lähimetsän kuusihirsistä veistetty talo seisoo.

Kanaparvi tepastelee verkkoaitauksessaan talon pihapiirissä.

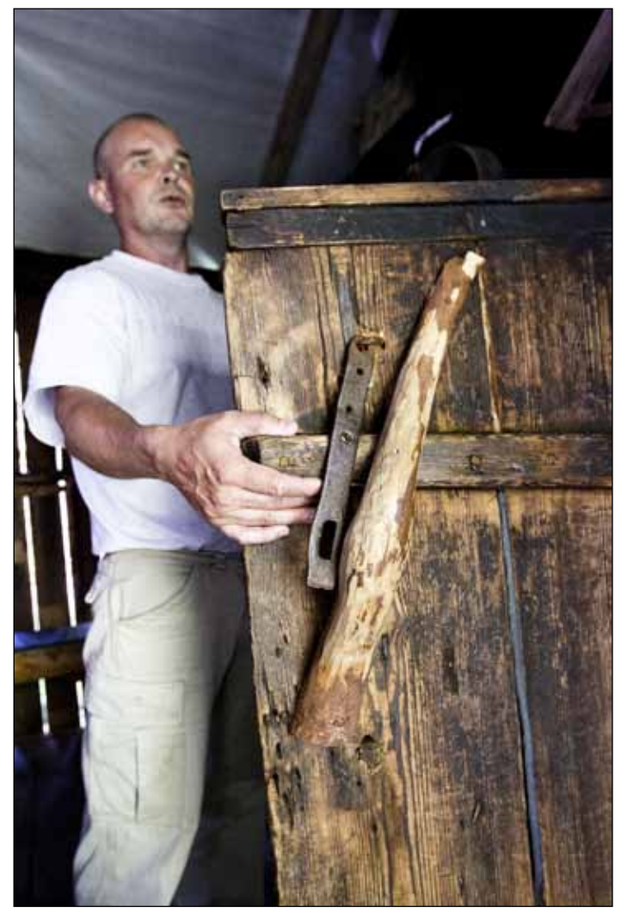

Vanha savusauna on tilan ainoa alkuperäinen rakennus. Ovessa näkyy ajan patina.

Uudisraivaajan onni on tehdä käsin

Kaipuu ruumiilliseen työhön toi Rauno Virtasen pääkaupungista uudisraivaajaksi ja sepäksi Hartolaan.

HARTOLA/SYSMÄ (MT)

Neljä vuotta sitten **Rauno Virtaselle** riitti. Kolmansien yt-neuvottelujen päätteeksi vähän päälle nelikymppinen oli menettänyt työpaikkansa pääkaupunkiseudulla tietoliikenneyrityksen myynnin johdossa. Uuden työpaikan hakemisen sijaan Virtanen päätti järjestää elämänsä kokonaan uusiksi.

”Jotenkin vain kävi niin, että tuli tunnit täyteen siinä hommassa. Oli hirveä hinku päästä tekemään jotain fyysistä.”

Virtanen yritti ensin purkaa tekemisen vimmaa urheilemalla neljä kertaa viikossa, mutta pelkkä rasitus ei oikein tyydyttänyt. Piti päästä tekemään käsillä.

Sopivaa ei löytynyt

Virtanen suunnitteli hankkivansa vanhan maatalon, jota alkaisi kunnostaa. Hän halusi pientilan, johon kuuluisi hieman maata ja metsää. Sen oli sijaittava Etelä-Suomessa, jossa asuivat lapset, vanhemmat ja ystävät.

Elämäntilanne salli muuton kutsumuksen mukaan. Aikuiset lapset olivat omillaan, puolisostaan Virtanen oli eronnut jo aiemmin. Irtisanomisen jälkeen työkään ei sitonut.

Sopivaa paikkaa ei kuitenkaan löytynyt; tarjolla oli joko pelkkiä tilasta lohkottuja taloja pikku tontteineen tai suuria, nykyaikaisia maatiloja.

Niinpä piti aloittaa metsästä. Hartolasta löytyi 13 hehtaarin tila, jossa oli sopivasti tukkipuuta pystyssä ja miellyttävä rakennuspaikka aukeaksi hakatulla alueella. Ainoa rakennus oli pahoin painunut savusauna.

”On sattumien summaa, että olen Hartolassa. Talon paikka näkyi heti. Aurinko paistaa tähän koko päivän, iltaisin vain laskeutuu tuonne kuusten taakse.”

Hirret hangesta

Ensin oli kaadettava puut. Virtanen ehti huhkia viisi päivää metsurina isänsä kanssa metrisessä hangessa, kun lähiseudulle ilmestyi sattumalta hakkuukone.

Niin käsillä tekemisen ystävä kuin Virtanen olikin, apu kelpasi. Moto teki neljässä tunnissa savotan loppuun. Virtanen pääsi kuorimaan jäisiä puita tulevan kotinsa hirsiksi.

Kesällä hän teki perustukset. Kuoritut kuusitukit kuivuivat marraskuuhun asti, jolloin rungon veistäminen alkoi.

Rakennustöistä Virtasella oli jonkin verran kokemusta, hirrenveistosta ei.

”Kävin kahden viikon veistokurssin Kurussa. Hiffasin, ettei tämä ihan mahdotonta ole.”

Peltikaton talo sai ylleen seuraavan vuoden kesäkuussa. Sydänmuurinkin Virtanen muurasi itse, ammattilaiset tilattiin vain putki- ja sähkötöitä varten.

Netistä maatalon neuvot

Kun talo oli valmis, vuorossa oli uuteen elinympäristöön sopivan ammatin valinta. Virtanen halusi sepän oppiin. Kipinä syttyi viikonloppuisin käydyillä taontakursseilla.

Yksinyrittäjä-sepillä ei ollut mahdollisuuksia kouluttaa Virtasta oppisopimuksella, joten hän opiskeli artesaaniksi Mikkelissä Etelä-Savon ammattiopisto Esedussa. Hän hyödynsi koulun tilat ja takoi minkä ehti.

Viikonloput kuluivat Hartolan kodin ja pihan töissä. Kivinen metsämaa muuttuu pikkuhiljaa perinnemaisemaksi.

Virtanen on ehtinyt kunnostaa vanhan saunan ja kaivaa lammen, jossa ui karppeja. Kanaparvi tepastelee verkkoaitauksessaan. Tänä kesänä pihaan on ilmestynyt lampaita. Eläinsuojaa rakennetaan parhaillaan.

Kun syntyjään vantaalainen ei ole osannut jotain maatalossa tarpeellista taitoa, apu on löytynyt internetistä. ”Netistä löytyy tänä päivänä kaikki, mutta kriittinen pitää olla.”

Sepän ura alussa

Virtanen valmistui Mikkelistä keväällä. Omaa sepänpajaa ei vielä ole, joten hän takoo toistaiseksi sysmäläisen **Jocke Stjernvallin** pajassa.

Töitään Virtanen on tehnyt tutuksi työnäytöksissä, esimerkiksi Kurun perinnepäivillä.

”Sain sieltä ihan hyvän määrän tilauksia syksyksi.”

Tulikoura-nimellä tuotteitaan markkinoiva seppä on ehtinyt toimittaa monenlaista rautatavaraa: puukon teriä, kokonaisia puukkoja ja saranoita. Lisäksi Virtasen käsistä on lähtenyt pihtejä terästehtaan käyttöön.

Myönteinen palaute kannustaa jatkamaan. Yhdysvaltalainen keräilijä on kiitellyt puukkoja. Esedu myönsi stipendin omaa pajaa varten ja lahjoitti työkaluja.

Talon rakentamisessa karttunutta hirsiosaamistakin Virtanen aikoo myydä. Hän on jäsenenä heinolalaisessa osuuskunta Lähitaitajissa, joka auttaa sekä markkinointikanavana että helpottaa yrittäjäksi ryhtymistä.

Toistaiseksi elanto on vielä pitänyt hankkia palkkatöistä. Tänä kesänä Virtanen on jakanut postia.

”Se täällä maalla asumisessa on hyvä puoli, että tulee vähällä toimeen. Elämäntyyli on ihan eri kuin huippupalkkaisilla.”

Yksinäisyys ei vaivaa

Virtanen ei vietä erakon elämää, vaikka asuu yksin. Ystävät, lapset ja vanhemmat käyvät toisinaan kylässä.

Hartolassakin on syntynyt yhteyksiä neljän vuoden aikana.

Emännän Virtanen kelpuuttaisi rinnalleen, jos sopiva löytyy.

Läheiset ovat ihmetelleet elämänmuutosta, kuka ihaillen, kuka kadehtien tai naljaillen.

Vilkkaan kyläilyviikonlopun jälkeen tuntuu taas hyvältä olla yksistään. Puhelimella ja sähköpostilla saa yhteyden, kun haluaa. Autolla pääsee liikkeelle.

”En koe itseäni yksinäiseksi. Kun on paljon mielekästä puuhaa, niin viihtyy. Olen saanut tehdä fyysistä työtä. Sitä lähdin hakemaan, ja sitä olen saanut.”

HENRIK SCHÄFER